"शब्दचित्रं वाच्यचित्रमव्यङ्ग्यं त्ववरं स्मृतं"।

इति तन्न। यदि हि अव्यङ्ग्यत्वेन व्यङ्ग्याभावस्तदा तस्य काव्यत्वमपि नास्तीति प्रागेवोक्तं। ईषद्व्यङ्ग्यत्वमिति चेत्। किं नाम ईषद्व्यङ्ग्यत्वं। आस्वाद्यव्यङ्ग्यत्वं अनास्वाद्यव्यङ्ग्यत्वं वा। आद्ये प्राचीनभेदयोरन्तःपातः। द्वितीये त्वकाव्यत्वं। यदि चास्वाद्यत्वं तदा क्षुद्रत्वमेव। क्षुद्रतायामनास्वाद्यत्वात्। तदुक्तं ध्वनिकृता।

"प्रधानगुणभावाभ्यां व्यङ्ग्यस्यैवं व्यवस्थिते।
उभे काव्ये ततोऽन्यद्यत्तच्चित्रमभिधीयत इति"॥

इति साहित्यदर्पणे ध्वनिगुणीभूतव्यङ्ग्याख्यकाव्यभेदनिरूपणो नाम चतुर्थः परिच्छेदः॥ * ॥

अथ केयमभिनवा व्यञ्जना नाम वृत्तिरित्युच्यते।

(२६७) वृत्तीनां विश्रान्तेरभिधातात्पर्य्यलक्षणाख्यानां।
अङ्गीकार्य्या तुर्य्या वृत्तिर्बोधे रसादीनां॥

अभिधायाः सङ्केतितार्थमात्रबोधनविरताया न वस्त्वलङ्काररसादिव्यङ्ग्यबोधने क्षमत्वं न च सङ्केतितो रसादिः। न हि विभावाद्यभिधानमेव तदभिधानं। तस्य तदैकरूप्यानङ्गीकारात्॥ यत्र च स्वशब्देनाभिधानं तत्र प्रत्युत दोष एवेति वक्ष्यामः। क्वचिच्च "शृङ्गाररसोऽयं" इत्यादौ स्वशब्दाभिधानेऽपि न तत्प्रतीतिः। तस्य स्वप्रकाशानन्दरूपत्वात्। अभिहितान्वयवादिभिरङ्गीकृता तात्पर्य्याख्या वृत्तिरपि संसर्गमात्रे परि-